

วันที่ 7 สิงหาคม 2568

เรื่อง ข้อห่วงใยต่อสถานการณ์แรงงานกัมพูชาและข้อเสนอจากองค์กรภาคประชาสังคม

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

จากเหตุการณ์ความรุนแรงบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบมาต่อเนื่องจนถึงวันนี้ เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติพบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้แรงงานกัมพูชาเดินทางกลับประเทศครั้งนี้มาจากความไม่มั่นใจในความปลอดภัยในภาวะที่มีเหตุพิพาทรุนแรงระหว่างไทย-กัมพูชาที่ถูกกลามเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลอันเนื่องจากปัจจัยเชิงชาตินิยม แม้แรงงานส่วนใหญ่จะไม่ได้มีความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลกัมพูชาเรื่องการจัดให้แรงงานที่เดินทางกลับบ้านมีตำแหน่งงานที่เพียงพอและค่าตอบแทนที่เพียงพอต่อการยังชีพหากแต่ขณะเดียวกันแรงงานก็ไม่มี ความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยที่จะอยู่ในประเทศไทยด้วยเนื่องจากขาดการสื่อสารจากรับบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับรองหรือมาตรการความปลอดภัยให้แรงงาน

ปัจจุบันแรงงานกัมพูชาเดินทางกลับประเทศกว่า 300,000 คนแล้วและยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานกระทรวงแรงงานประกาศแนวความเห็นเพื่อแก้ไขปัญหานี้โดยการนำเข้าแรงงานจากประเทศศรีลังกาแทนเครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติเห็นด้วยว่าเมื่อมีความขาดแคลนแรงงานจำเป็นอย่างยี่งที่จะต้องหาแรงงานทดแทนแต่สำคัญเร่งด่วนกว่าคือการหยุดการไหลออกของแรงงานเพื่อให้ประเทศไทยมีเวลาพอสมควรในการบริหารสถานการณ์และลดความลดความเสี่ยงในการขาดแคลนแรงงานฉบับล้น

ความไม่ปลอดภัยของแรงงานกัมพูชาขยายวงกว้างมากขึ้น มีข้อมูลว่าแรงงานกัมพูชาถูกคุกคามต่อเสรีภาพ การทำร้ายร่างกายแม้ในพื้นที่ห่างไกลชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งพบว่ากลไกของรัฐหรือตำรวจไม่สามารถสร้างความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยและเข้าถึงความยุติธรรมได้ การคุกคามที่พบแม้จะไม่ได้มีความสูญเสียหรือบาดเจ็บร้ายแรงแต่สะท้อนว่าเป็นการก่อเหตุอันเหตุจากความเกลียดชังหรือ hate crime ซึ่งภาครัฐควรจะต้องตระหนักและมีเจตจำนงค์ที่แน่วแน่ในการขจัดอาชญากรรมจากความเกลียดชังนี้อย่างเป็นรูปธรรม

จากสถานการณ์ข้างต้นเครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติมีข้อเสนอแนะจากมุมมององค์กรภาคประชาสังคมเพื่อการบริหารจัดการแรงงานกัมพูชาดังนี้

ประเด็นเร่งด่วน

1. กระทรวงแรงงานควรออกประกาศ และประชาสัมพันธ์ยืนยันว่าแรงงานข้ามชาติที่อยู่ในไทยจะได้รับ การคุ้มครองตามกฎหมายไทยทุกประการ ควบคู่ไปกับการประสานงานสำนักงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อ เร่งดำเนินการในคดีที่มีการทำร้ายร่างกาย ช่มชู้คุกคามต่อแรงงานข้ามชาติอย่างเปิดเผย โดยสื่อสารสู่ สาธารณะเพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน นายจ้างและแรงงานข้ามชาติ รวมทั้งดำเนินคดีอย่าง จริงจังต่อกลุ่มที่เผยแพร่ข้อมูลความเกลียดชัง ยุยงให้เกิดความเกลียดชังต่อแรงงานข้ามชาติ รวมทั้งไม่ สนับสนุนกลุ่มที่มีพฤติกรรมดังกล่าว
2. จัดตั้งสายด่วนแรงงานข้ามชาติในภาวะฉุกเฉิน ที่มีเจ้าหน้าที่ล่าม และทีมสนับสนุนภาคสนามจาก กรมการจัดหางานและองค์การภาคประชาสังคม และสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจให้นายจ้างและ แรงงานข้ามชาติ โดยทำหน้าที่ให้ข้อมูลแก่นายจ้างและแรงงานข้ามชาติ รับเรื่องร้องเรียนในกรณีต่าง ๆ ประสานงานเพื่อดำเนินการในเรื่องเอกสารประจำตัวของแรงงานข้ามชาติ และประเด็นเรื่องสิทธิ แรงงาน เช่น กรณีเลิกจ้าง ค่าจ้างค้างจ่าย เป็นต้น
3. ตั้งศูนย์เฉพาะกิจชายแดนที่แรงงานเดินทางออกช่วยเหลือแรงงานก่อนเดินทางกลับประเทศเพื่อ อำนวยความสะดวกให้แรงงานข้ามชาติเข้าถึงกลไกการร้องเรียนและสิทธิตามกฎหมาย เช่น กรณีแรงงานเดินทาง กลับโดยไม่ได้รับค่าแรง นอกจากนี้เครือข่ายยังพบว่ามีการกักขังแรงงานกัมพูชาที่ประสงค์จะเดินทางกลับ ประเทศแต่เอกสารประจำตัวอยู่ในความครอบครองของนายจ้างและหรือบริษัทจัดหางานอันเนื่องมาก จากการดำเนินการทางเอกสารระหว่างประเทศ ทำให้แรงงานข้ามชาติที่ต้องการเดินทางกลับอย่าง ถูกต้องไม่สามารถดำเนินการได้
4. กระทรวงแรงงานควรพิจารณามาตรการการลดผลกระทบต่อการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะในภาค การเกษตรในพื้นที่ชายแดน ของผู้ประกอบการไทยอย่างเร่งด่วน โดยพิจารณาขอให้พิจารณา ดำเนินการผ่อนผันการขออนุญาตทำงานสำหรับคนสัญชาติพม่า ลาว กัมพูชาและเวียดนาม ที่มี เอกสารหนังสือเดินทาง และได้รับการตรวจตราประเภทต่าง ๆ ทั้งที่ยังมีระยะเวลาอนุญาตให้อยู่ใน ประเทศไทย หรือสิ้นสุดการอนุญาตแล้วก็ตาม โดยคณะรัฐมนตรีภายใต้การเห็นชอบของ คณะกรรมการนโยบายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวใช้มาตรา 17 ของพรบ.คนเข้า เมือง มาตรา 14 และ 63/2 ในการผ่อนผันให้อยู่และทำงานในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราว ไม่เกิน 1 ปี ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานตามฤดูกาลในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ที่มีความ ต้องการเร่งด่วน

มาตรการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

5. ขอให้รัฐบาล กระทรวงแรงงาน และคณะกรรมการนโยบายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พิจารณาดำเนินการจดทะเบียนผ่อนผันให้คนต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว กัมพูชาและเวียดนาม ที่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานอย่างถูกต้อง สามารถอยู่และทำงานในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวไม่เกินสองปี โดยพิจารณาให้ดำเนินการผ่านศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการหาแรงงานมาทดแทนแรงงานกัมพูชาที่เดินทางกลับประเทศ และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานข้ามชาติ
6. พิจารณายาวระยะเวลาในการดำเนินการต่ออายุแรงงานกัมพูชาที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 24 กันยายน 2567 และมติอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่กำลังจะสิ้นสุดการดำเนินการในวันที่ 13 สิงหาคม 2568 พบว่ายังมีแรงงานกัมพูชาอีกจำนวนมากยังไม่สามารถดำเนินการได้ทันเนื่องจากความล่าช้าในการออกเอกสารรับรองจากประเทศต้นทาง และการไม่สามารถดำเนินการจัดทำเอกสารหนังสือเดินทางเล่มใหม่ได้ จากสถานการณ์การปิดด่านชายแดน และการยุติความสัมพันธ์ชั่วคราวทางการทูตระหว่างไทยและกัมพูชา จึงควรพิจารณายาวระยะเวลาการดำเนินการออกไปอีก 6 เดือนจนถึง 13 กุมภาพันธ์ 2569 เช่นเดียวกับแรงงานจากพม่า และพิจารณายกเว้นการตรวจลงตราวีซ่าไปก่อนตามระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน เพื่อป้องกันไม่แรงงานกัมพูชาหลุดระบบกลายเป็นแรงงานผิดกฎหมายและลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของนายจ้างและแรงงานข้ามชาติ
7. พิจารณาผ่อนผันให้แรงงานกัมพูชาที่นำเข้ามาตาม MoU ที่กำลังสิ้นสุดการได้รับอนุญาตให้ทำงาน เนื่องจากทำงานครบเงื่อนไข 4 ปี ในประเทศไทยแล้ว กระทรวงแรงงานควรเร่งออกมาตรการการตอบอนุญาตทำงานของแรงงานกลุ่มนี้ โดยพิจารณาการขึ้นทะเบียนฝ่ายเดียวในประเทศไทยเพื่อป้องกันแรงงานหลุดจากระบบอันเนื่องมาจากเงื่อนไขกระบวนการนำเข้าแรงงาน

มาตรการรองรับการบริหารจัดการในระยะกลางและยาว

8. กำหนดมาตรการรองรับแรงงานกัมพูชาที่ประสงค์จะเดินทางกลับเข้ามาทำงาน โดยพิจารณาตั้งจุดประสานงานชั่วคราว ณ ด่านชายแดนหลัก สำหรับแรงงานที่ประสงค์เดินทางกลับเข้ามาสามารถลงทะเบียนล่วงหน้า หรือให้นายจ้างแจ้งความประสงค์ต่อกระทรวงแรงงาน/สำนักงานจัดหางานในพื้นที่โดยให้เสนอมีมติคณะรัฐมนตรีให้ เปิดช่องทางพิเศษ (Fast Track) สำหรับแรงงานกัมพูชาที่เคยมีประวัติทำงานในไทย ใช้ฐานข้อมูลเดิมเพื่อลดเวลาและต้นทุนในกระบวนการเดินทางกลับเข้ามาทำงานอย่างเป็นระบบ และยกเว้นการขอวีซ่าลี้ภัย (Re-entry visa) ให้แก่แรงงานกัมพูชาที่

เดินทางออกนอกประเทศไปในช่วงการสู้รบ เพื่อลดภาระและอำนวยความสะดวกในการกลับเข้าประเทศและมีมาตรการเพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง

9. กระทรวงแรงงานพิจารณาแนวทางความร่วมมือการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการเพื่อรักษากำลังแรงงานไว้ในประเทศกระทรวงแรงงานควรพิจารณาช่วยเหลือเยียวยาแก่นายจ้างที่ได้รับผลกระทบและความเสียหาย ทั้งจากการสู้รบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับแรงงานข้ามชาติ ดำเนินการเจรจาลดขั้นตอน ลดค่าธรรมเนียม และอำนวยความสะดวกในการนำเข้าแรงงานภายใต้ระบบ MoU เพื่อให้กระบวนการจ้างงานมีความคล่องตัวและเป็นธรรมมากขึ้น ในเบื้องต้น เสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการการศึกษาและพัฒนาแนวทางการนำเข้าแรงงานตาม MoU ภายใต้คณะกรรมการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ที่มีหน้าที่ศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงบันทึกข้อตกลง MoU กับประเทศต้นทาง รวมทั้งมาตรการและแนวทางที่จะทำให้การนำเข้าแรงงาน MoU มีสะดวก รวดเร็ว และต้นทุนต่ำ
10. กระทรวงแรงงานควรพิจารณาจัดตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ระดับพื้นที่ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนผู้ประกอบการและเกษตรกรที่จ้างแรงงานข้ามชาติ ภาควิชาการและภาคประชาสังคม เพื่อทำหน้าที่ในการประเมินสถานการณ์ผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงาน และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายให้แก่กระทรวงแรงงานและรัฐบาลต่อไป ในระยะยาวกระทรวงแรงงานควรพิจารณาแนวทางการบริหารจัดการแบบกึ่งกระจายอำนาจเพื่อให้จังหวัดบริหารจัดการตัวเองตามสถานการณ์และประเด็นเฉพาะของแต่ละพื้นที่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ

ติดต่อประสานงานเพิ่มเติมที่ อติสร เกิดมงคล 089 7887138 E-mail : contact@mwgthailand.org